

Focs de Sant Isidre

Santa Maria de Merlès

Ubicació

Comarca: Berguedà
Emplaçament Plaça Santa Maria. Santa Maria de Merlès.

Coordenades:

Latitud: 42.00108
Longitud: 1.978
UTM Est (X): 415361
UTM Nord (Y): 4650401

Classificació

Número de fitxa 08255 - 241
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Manifestació festiva
Estil / època: Modern Contemporani
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Es va deixar de celebrar a causa del risc de foc.
Protecció Inexistent
Accés Sense accés
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa: dv., 09/11/2007 - 01:00

Descripció

Els focs de Sant Isidre s'encenien a la vesprada de la revetlla de Sant Isidre, patró dels pagesos. Els pagesos veneraven el seu patró, el dia 15 de maig, per tal de beneir els camps i les eines de treball. Les fogueres, però, s'encenien al vespre del dia 14 de maig, quan el sol es ponía després que la mainada hagués recollit, durant tot el dia, fustes, troncs, mobiliari vell i altres objectes que poguessin cremar al foc. Antigament a Santa Maria de Merlès cada masia encenia una foguera i fins va pocs anys encara s'encenia una gran

foguera central a la plaça de l'església, on els veïns es reunien i on s'oferia coca i moscatell.

Observacions:

La festa de l'encesa de les fogueres fa al·lusió a la tradició segons la qual Sant Isidre va encendre una gran foguera per tal del convèncer els infidels i gent descreguda, despertant en ells la flama de la fe.

Història

Segons Joan Amades, sant Isidre, el sant castellà, va restar molts anys oblidat de tothom. A la darreria del segle XVI, el rei va sentir-se malalt d'una greu malaltia, que els metges no sabien guarir. La reina va invocar l'ajut de sant Isidre, que la va escoltar i va tornar la salut al monarca. Des d'aleshores, es va estendre la devoció a aquest sant, especialment entre els estaments rurals (AMADES; 1983). A la primeria del segle XVI, la pagesia catalana va adoptar per patró dels fruits de la terra a sant Isidre, en substitució dels sants que fins aleshores havien venerat, com sant Galderic (pagès occità), sant Medir (pagès del Vallès) o els sants Abdó i Senén (coneguts popularment com sant Nin i sant Non). El 1623, les parròquies de Santa Maria del Mar i Santa Maria del Pi, van obtenir relíquies del sant que van provocar l'extensió de la seva devoció pel pla de Barcelona, primer, i després per la resta de Catalunya.

Joan Amades esmenta que pel Lluçanès i pel Ripollès, les pagesies i masies aïllades, cap al tard encenien quatre grans fogueres, encarades als quatre vents. Una d'elles, la més grossa, l'encenien davant de la porta. Molts dies abans, la mainada voltava pels camps per recollir les herbes dolentes i plantes parasitàries i arreplegava troncs, branques i fustes per encendre la foguera. Es creia que aquestes fogueres esquivaven els mals esperits que podien desbaratar les collites, i guardaven la gent, el bestiar i les cases de mal donat i d'embruixament. L'encesa es feia per ordre d'antiguitat. La primera era la masia més gran o més antiga, i al seu darrera seguien les altres. A les contrades on hi havia una ermita, la primera foguera l'encenia l'ermità davant de la capella.

Pel Lluçanès, segons Joan Amades, era corrent que la mainada les saltés, com es fa amb les de sant Joan. En saltar-les es cantava:

"Sant Isidre de la Pinya,
sant Isidre llaurador,
se n'anava a robar faves
a l'hort del senyor rector".

Bibliografia

AMADES, Joan (1983). Costumari Català. El curs de l'any. Salvat Editores, S.A i Edicions 62, S.A.
CPCPTC (1998). Agenda de les tradicions catalanes. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.

